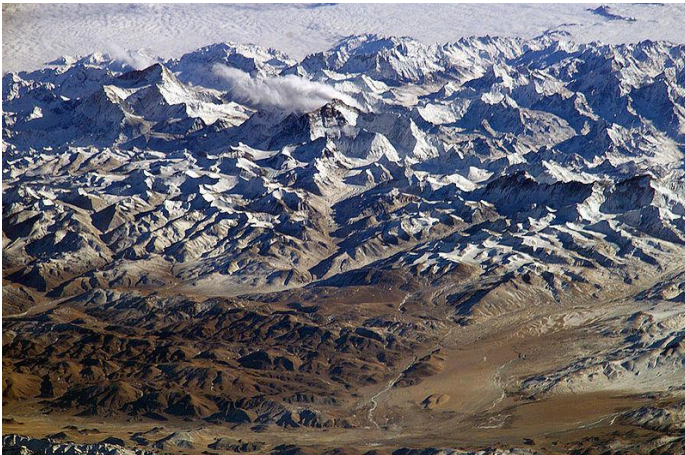

Lezení v Himalájích

Himaláj je pohoří v Asii, které odděluje Indický subkontinent od Tibetské náhorní roviny. V tomto pohoří se nachází deset ze čtrnácti nejvyšších vrcholů světa, takzvaných osmitisícovek. Nejvyšší horou Himálaje i světa je Mount Everest (8 850 m n.m). Pohoří zasahuje na území Pákistánu, Číny, Indie, Nepálu a Bhútánu.

Himaláj odjakživa působil na lidi uhrančivě. Jeho nebetyčné vrcholy je fascinovaly tak, že je považovali za božstva, avšak strach z nebezpečí, který představovaly, je drtil.

Nejvyšší osmitisícovka - Mt. Everest

Mount Everest je s nadmořskou výškou 8850 m n. m. nejvyšší hora na Zemi. V roce 1921 se uskutečnila průzkumná expedice pod vedením George Malloryho, která si kladla za cíl zejména vylepšit geografické znalosti o oblasti, na výstup na vrchol nebyla dostatečně vybavena. Tato expedice vystoupila na severní sedlo v nadmořské výšce 7060 metrů, výše však již nepokračovala a vrátila se.

George Mallory

George Herbert Leigh Mallory (18. června 1886, - 8. června 1924) byl britský horolezec a jeden z prvních lidí, kteří vystoupili do osmitisícové nadmořské výšky.

V roce 1921 se zúčastnil průzkumné expedice na Severní sedlo Mount Everestu. Do Himaláje se vrátil v roce 1922. Zavrhl použití kyslíkových bomb a dovedl svou skupinu až pod vrchol Severovýchodního sedla, kde však byli přinuceni počasím a pozdní hodinou k návratu. Poté co se další skupina používající kyslíkové láhve dostala do výšky 8229 metrů se Mallory se skupinou vydal na třetí pokus o zdolání hory, přestože se blížil monzun. Během stoupaní se přes skupinu přehnala lavina, která zabila sedm šerpů. Pokus byl okamžitě zrušen a Mallory se vrátil domů, kde čelil kritice kvůli výsledkům výpravy.

Poslední pokus o zdolání Everestu uskutečnil Mallory v roce 1924. Spolu s Andrew Irvinem se počátkem června pokusili zdolat vrchol. Kvůli zhoršujícímu počasí a příchodu monzunu byli naposledy spatřeni 8. června 1924 pomocí dalekohledu. Malloryho tělo bylo objeveno expedicí po 75 letech, v nadmořské výšce 8 155 m.

Výstup na Mt. Everest

O dobytí Mt. Everestu se v průběhu let pokoušela řada horolezců. Žádný z nich nemohl dlouho uspět a některé stál jejich sen život. Až roku 1953 začal plánovat expedici Eric Shipton, kterého však organizační výbor vyloučil a namísto něj dosadil do čela Johna Hunta (nahore). Ten souhlasil s doporučením svého týmu přibrat do družstva dva energické Novozéland'any - George Lowe a Edmunda Hillaryho. Souhlasil také s tím, aby se rodák z Tibetu a nadšený horolezec s velkou spoustou zkušeností Tenzing Norgy stal vůdcem šerpů. Jeho snem bylo zdolat nejvyšší horu světa.

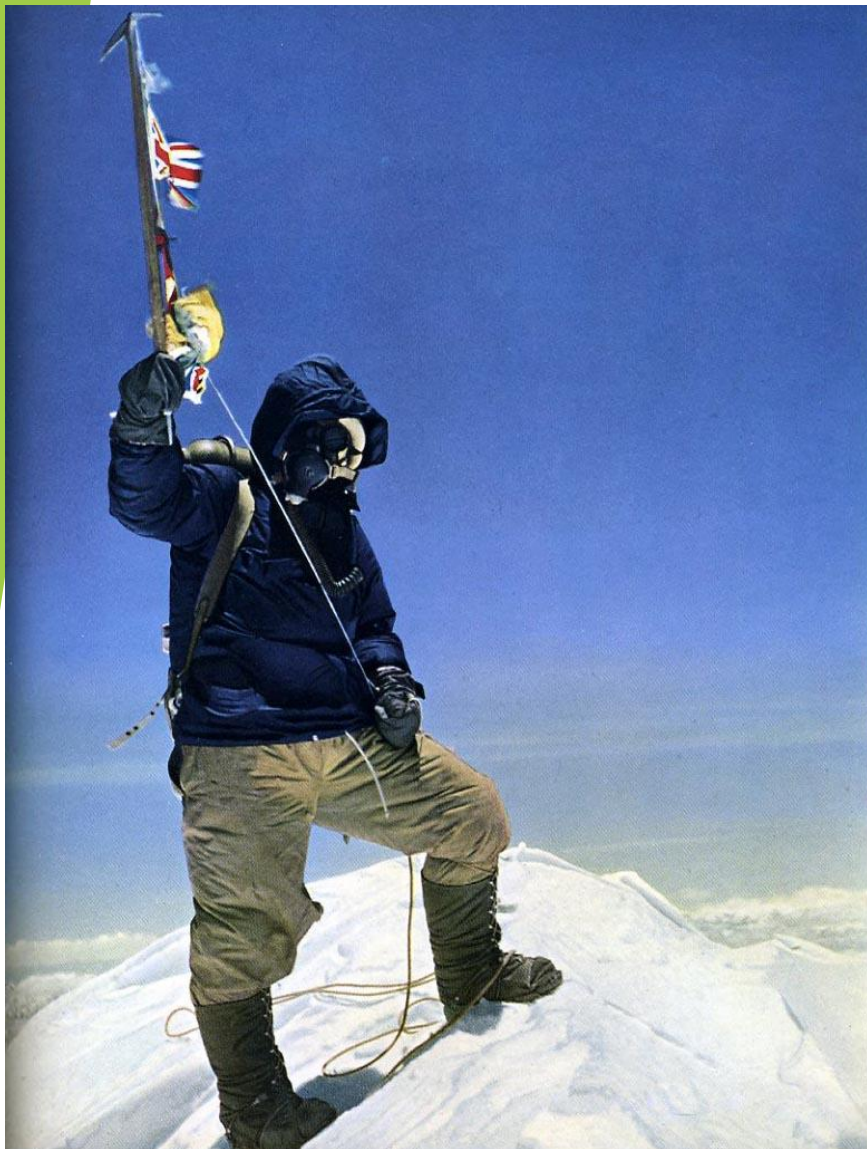

Cesta na vrchol

Po příjezdu do Káthmándú přizval Hunt Norgeye, aby se stal řádným členem horolezeckého družstva. Započala tak další cesta anglických horolezců, kteří se poprvé o zdolání Everestu pokoušeli v roce 1921. Hnací silou celého družstva byl Hunt. Byla vybudována série osmi výškových táborů až do Jižního sedla. Odtud se podnikaly pokusy o zdolání Everestu. Dva horolezci se dostali až téměř na vrchol, ale kvůli nedostatku kyslíku se museli začít z Jižního vrcholu vracet. Přišla tak řada na Hillaryho a Norgeye.

Cesta na vrchol

Přechod posledního ostrého hřebene první dvojicí dal Hillarymu jakousi představu, jako překonat závěrečný úsek. Svůj poslední tábor tak tito dva horolezci postavili mnohem výše. Noc přečkali v sedě v nadmořské výšce 8400m na římsách širokých dva kroky vysekaných ve sněhu. Tak vysoko ještě nikdo netábořil. Teplota zde byla -27°C . V 6:30 ráno vylezli ze stanu a začali svůj závěrečný útok na vrchol. Na Jižní vrchol se dostali brzy po ránu. Hillary měl dobře rozvržené množství kyslíku. Po zdolání posledního náročného dvanáctimetrového výšvihu vedla cesta na vrchol už pouze přes několik mírných kopečků. V jedenáct hodin dopoledne byli na vrcholu.

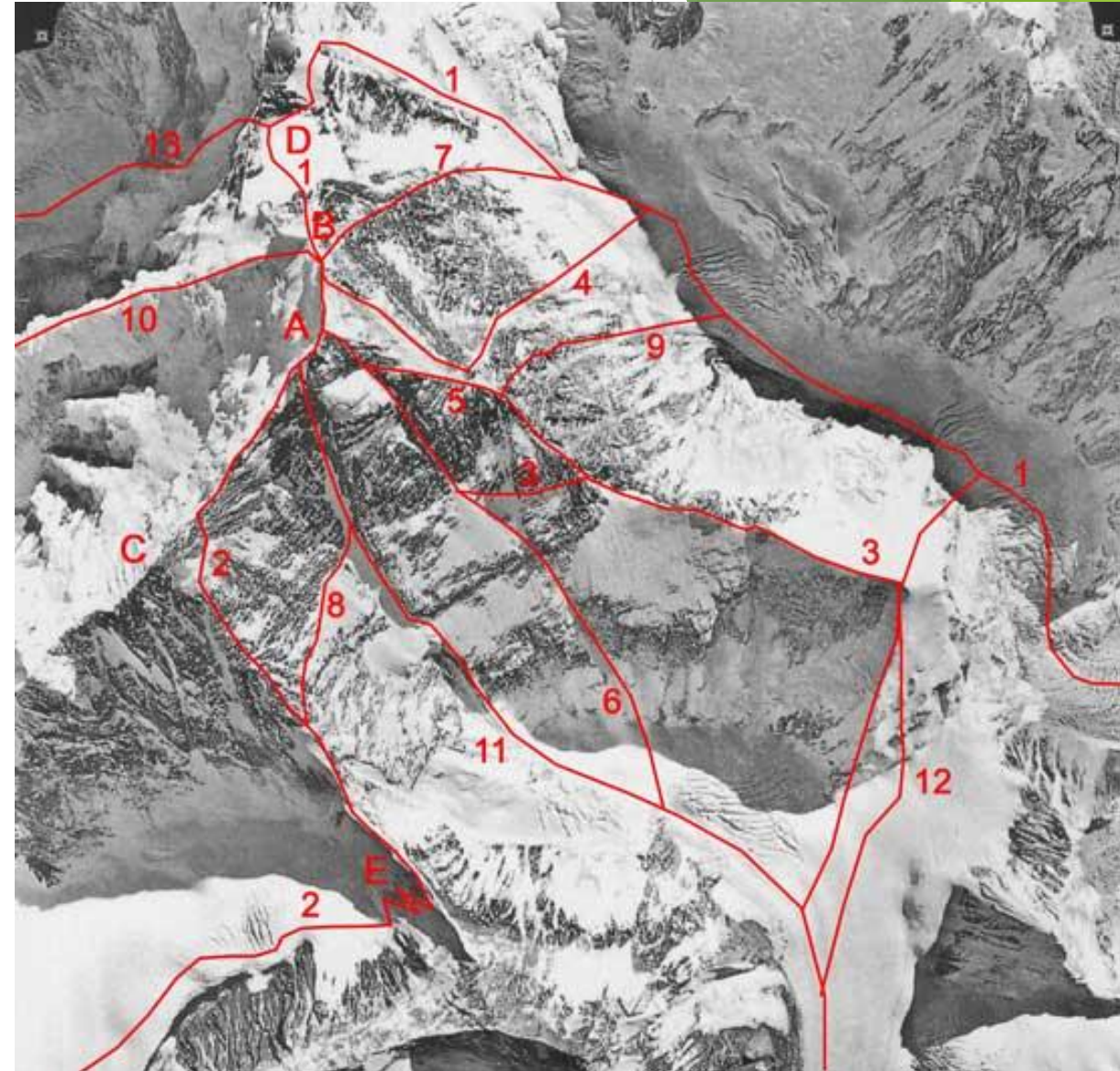
Sestup do jižního sedla

Pozdě odpoledne oba muži sestoupili do Jižního sedla. Tam na ně čekal George Lowe který jako první slyšel tu novinu vyjádřenou slovy, která nebyla určena širší veřejnosti: „Tak jsme toho bastarda dostali.“ A Tenzing Norgey prý pouze pronesl pokorné buddhistické poděkování: „Jsem vděčný Ču-mu-lang-mo!“

Cesty na Mt. Everest

Vrchol Mt. Everestu (A) byl dosažen mnohými cestami: 1. Prvovýstup (r. 1953), 2. Čínská cesta (r. 1960), 3. Americká cesta (r. 1963), 4. Boningtonova cesta (r. 1975), 5. Jihoslovanská cesta (r. 1979), 6. Japonská cesta (r. 1980), 7. Polská cesta (r. 1980), 8. Messnerova cesta (r. 1980), 9. Ruská cesta (r. 1982), 10. Americká cesta (Kangshung) (r. 1983), 11. Australská cesta (r. 1984), 12. Kanadská cesta (r. 1986), 13. Americká cesta (Kangshung-Jižní sedlo) (r. 1988)

Hora zabiják - K2

K2 známá též pod anglickým názvem *Mount Godwin-Austen*, je hora v pohoří Karákóram v Asii, nejvyšší hora Pákistánu a druhá nejvyšší hora světa. Dosahuje výšky 8611 m nad mořem. K2 drží jeden statistický primát mezi všemi 14 osmitisícovkami - odehrálo se zde nejvíce nezdařených pokusů o výstup na vrchol.

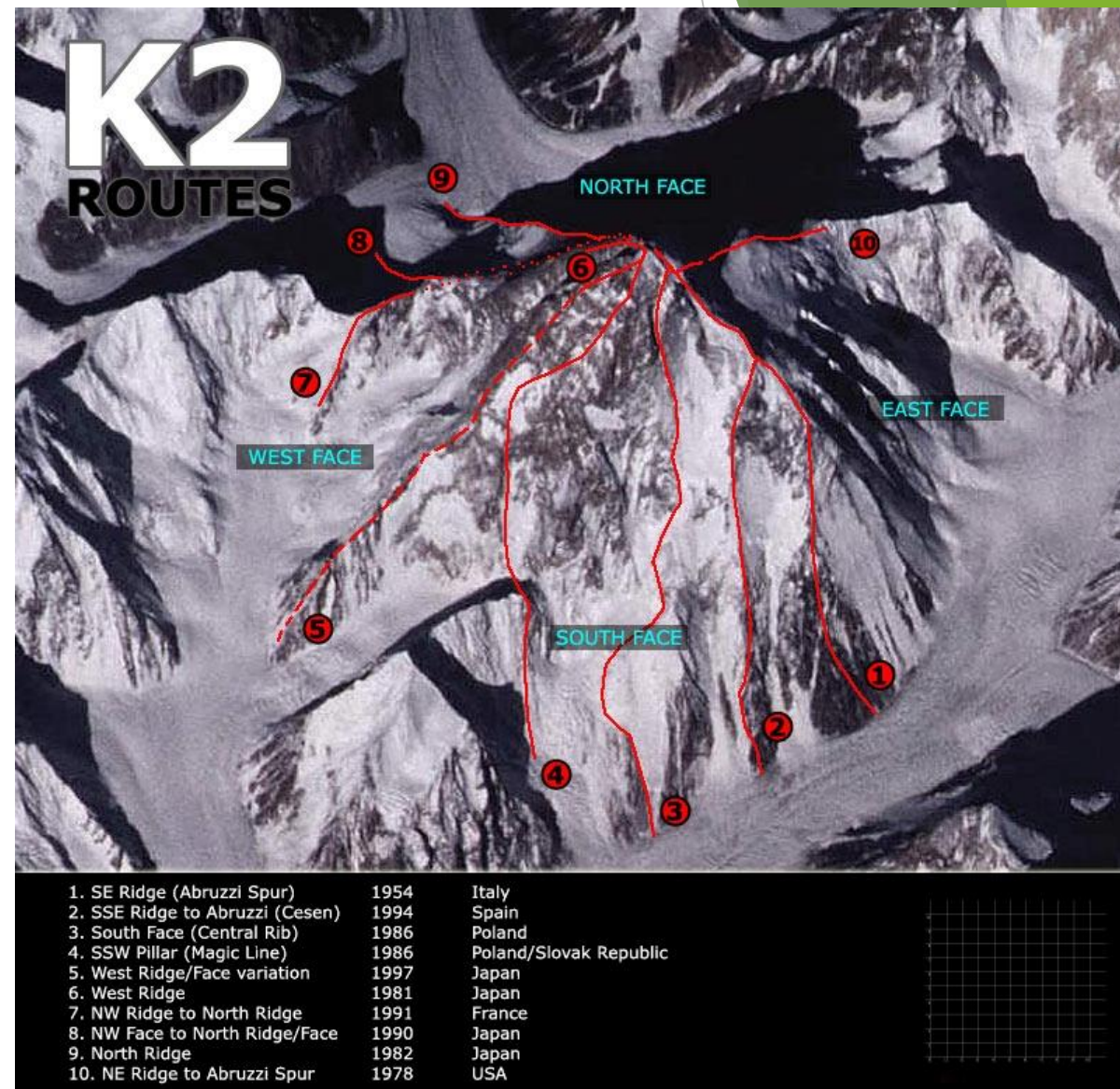
První úspěšný výstup na K2 se odehrál 31. července 1954, kdy dva členové italské expedice, Achille Compagnoni a Lino Lacedelli stanuli na vrcholu. Na další úspěšný pokus se čekalo plných 23 let.

Do srpna 2008 zdolalo vrchol K2 305 horolezců (mezi nimi 11 žen), nejméně 76 lezců zde naproti tomu zemřelo (35 na sestupu z vrcholu).

Cesty na K2

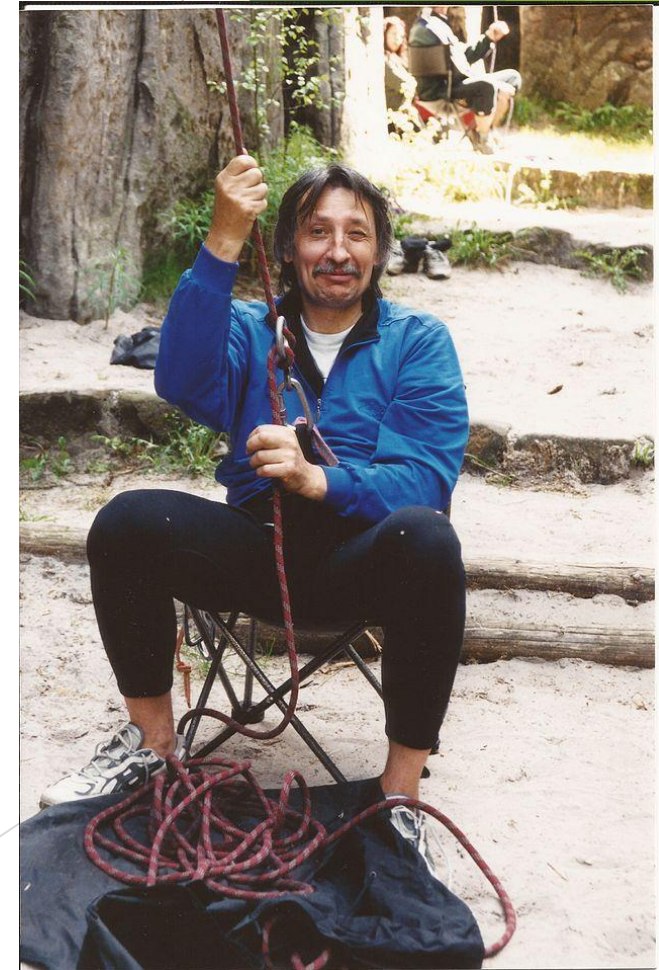
Na K2 dnes vede 10 tras a několik jejich variant, z nichž většina nebyla pro svou obtížnost opakována.

Josef Rakoncaj

Josef Rakoncaj je jeden z nejúspěšnějších českých horolezců, trenér horolezectví, autor knih o horolezectví. V evidenci horolezeckých cest v České republice má evidováno 54 prvovýstupů.

Během své kariéry dvašedesátiletý Josef Rakoncaj absolvoval více než 30 expedic, při nichž vystoupil na vrcholy velehor téměř všech světových kontinentů. Jednu z nejtěžších osmitisícovek, obávanou K2, zdolal jako první člověk na světě hned dvakrát. Poprvé se mu to podařilo 31. července 1983. Druhou nejvyšší horu světa zdolal jako první Čech za dramatických okolností, spolu s Italem Agostinem da Polenzou bivakoval pouhých 50 metrů pod vrcholem v nadmořské výšce 8550 metrů. Spolu s Italem tak přežili jeden z nejvyšších bivaků v historii horolezectví.

První dobytá osmitisícovka - Annapurna

Annapurna je 55 km dlouhý horský masiv ve středním Nepálu v Himálaji v severní části Pokharského údolí. Nejvyšší vrchol, **Annapurna I**, měří 8091 m, což z něj dělá desátou nejvyšší horu světa. Annapurna v překladu ze sanskrtu znamená „*Bohyně sklizně*“.

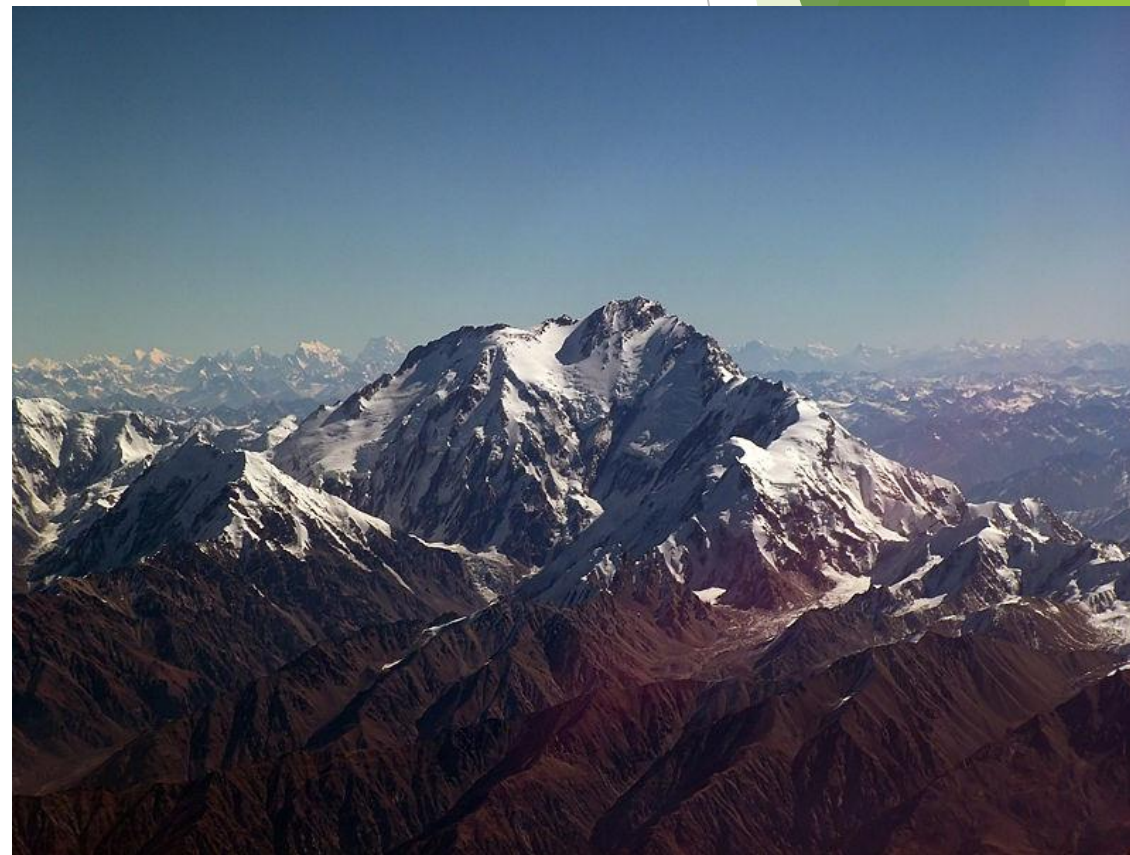
Maurice Herzog a Louis Lachenal dosáhli vrcholu 3. června 1950. Výprava původně mířila na Dhaulágirí. Na Annapurnu expedice zaměřila svou pozornost až poté, kdy se její členové usnesli, že Dhaulágirí je příliš náročný cíl. Navíc následkem nepřesnosti se tým velmi zdržel hledáním cesty k úpatí hory. Expedice nakonec vystoupala k Severní stěně přes říčku Miristi Khola, kde následně završila výstup jen těsně před příchodem monzunu.

Nanga Parbat

Nanga Parbat (8125m) je devátá nejvyšší hora světa a druhá nejvyšší hora Pákistánu. Z Nanga Parbatu sbíhají tři hřebeny - východní, severozápadní a jihozápadní - oddělující tři stěny (severní - Rakhiot, západní - Diamir a jižní - Rupal. Jižní stěna je s převýšením 4600m nejvyšší na světě.

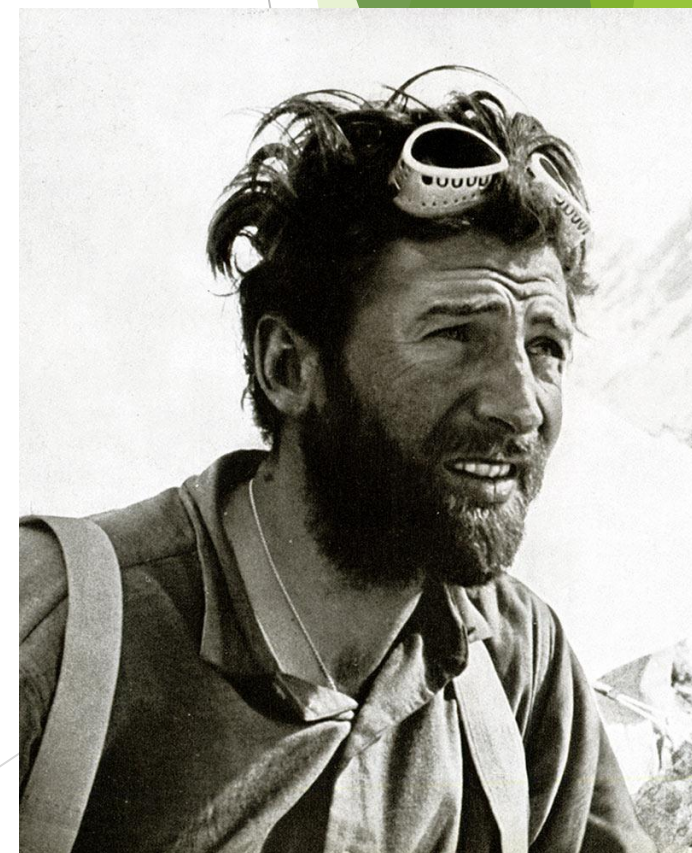
Nanga Parbat je první osmitisícovkou, na kterou se člověk pokusil vystoupit (1895, vedoucí Mummery). Ve 30. letech se pokoušelo o výstup pět německých (případně německo-rakouských) expedic (1932, 1934, 1937, 1938 a 1939). Po válce - v zimě 1950 - se pokusili o výstup v hřebenem tři Angličané. Dva z nich jsou dodnes nezvěstní. I když to nebylo záměrem, jednalo se o první pokus o zlezení osmitisícovky v zimě.

Hermann Buhl

Hermann Buhl (21. září 1924, Innsbruck - 27. června 1957) je považován za nejlepšího rakouského horolezce poválečného období a jednoho z nejlepších světových horolezců všech dob. V roce 1953 byl členem rakouské himalájské expedice na Nanga Parbat. Horu, v jejíž strmých srázech do té doby vyhaslo už 31 lidských životů. Buhl se nakonec nahoru vydal sám, ale před západem slunce stál jako první člověk na vrcholu Nanga Parbatu. Po cestě dolů ztratil Buhl mačku. Přišla tma a Buhl tak musel strávit noc v bivaku na skalní římsce. Jednou rukou se držel chytu aby nespádl. Až po neskutečných 36 hodinách dorazil zcela vyčerpaný do tábora.

„Hermann Buhl o desítky let předběhl svou dobu,“ tvrdí nekompromisně Reinhold Messner. *„Kdyby se Buhl narodil o čtyřicet let později, byl by jistě on jedním z předních horolezců, aniž by se mu mohl kdokoliv rovnat.“*

Čo Oju

Čo Oju (8201 m) je šestá nejvyšší hora světa. Leží v Himálaji na hranicích Číny (Tibetu) a Nepálu 20 km na západ od Mount Everestu. Jen několik kilometrů západně od Čo Oju je ledovcem pokryté sedlo Nangpa La (5716 m), které slouží jako hlavní obchodní cesta mezi šerpy z Tibetu a z regionu Khumbu.

Také díky tomuto vysoko položenému průsmyku a mírným sklonům výstupových hřebenů je Čo Oju považována za nejnaději dostupnou osmitisícovku na světě. Současně je první z takzvaných "malých osmitisícovek". Jejich vrcholy jsou ve výškách, ve kterých se na pěti "velkých osmitisícovkách" teprve budují poslední postupové tábory. Čo Oju byla poprvé zdolána 19. října 1954 rakouskou expedicí, jejímiž členy byli Joseph Joechler, Herbert Tichy a šerpa Pasang Dawa Lama.

Dina Štěrbová

Dina Štěrbová (*22. dubna 1940), rozená Margita Schochmannová, je bývalá československá horolezkyně slovenského původu. Asi 300 výstupů provedla v Tatrách. V Alpách zdolala vrcholy Monte Civetta, Torre Venezia a Piz Badile.

V roce 1977 stanovila československý ženský výškový rekord výstupem na hindúkušský Nošak (7492 m). V roce 1980 vedla ženskou expedici na Manáslu. V roce 1984 zdolala vrchol Čo Oju, čímž posunula československý výškový rekord. Jednalo se zároveň o první československý a první ženský výstup na tuto horu vůbec. V roce 1988 vystoupila na Gašerbrum II. V letech 1991 a 1992 se neúspěšně pokoušela o Mount Everest. V roce 1994 vedla neúspěšnou expedici na Broad Peak. Naposledy se ještě pokusila zdolat Nanga Parbat.

Makalu

Makalu je pátá nejvyšší hora světa, která se nachází 22 km východně od Mount Everestu na hranicích Číny a Nepálu. Hlavní vrchol měří 8 462 metrů. Makalu je považována za jednu z nejobtížněji dosažitelných osmitisícovek na světě. Hora je známá svými strmými stěnami a ostrými hřebeny. Finální výstup na vrcholovou pyramidu v sobě kombinuje technické skalní lezení a velkou výšku.

Makalu nebyla až do 50. let 20. století zkoumána ani zlézána. Nepál byl cizincům uzavřen do roku 1949 a britské expedice postupující z Tibetu směřovaly výhradně k Everestu. Makalu byla poprvé zdolána 15. června 1955 Lionelem Terrayem a Jeanem Couzým - členy francouzské expedice vedené Jeanem Franco.

Soňa Boštíková

Soňa Boštíková (*22. září 1971, Boskovice) je česká horolezkyně. Po studiích na UK FTVS Praha, kde se specializovala na Sporty v přírodě, na škole ještě nějaký čas setrvala.

Jako první Češka vůbec zdolala Mount McKinley (6193m). Roku 1998 se zúčastnila výstupu expedice Himalaya 8000, kdy vystoupali na Makalu. Zde se zapsala do statistiky jako první žena, která při výstupu nepoužila kyslík. O rok později stejná skupina vystoupala na Lhotse. Zde se Boštíková stala druhou ženou v pořadí na tomto vrcholu. V roce 2000 a 2001 se pokusila pokořit vrcholy Kančendženga a K2. Avšak ani jednou nedosáhla vrcholu. V roce 2005 měla šanci stát se první Češkou na vrcholu Mount Everestu, tým Himalaya 8000 vystupoval bez použití kyslíku severní stěnou, Hornbeinovým kuloárem. Pro nepřízeň počasí se expedice na vrchol nedostala.

Kančendženga

Kančendženga (8586 m) je třetí nejvyšší hora světa a druhá nejvyšší hora Nepálu. Až do roku 1852 se předpokládalo, že Kančendženga je nejvyšší horou světa. První průzkum okolí hory provedl Douglas Freshfield v roce 1899. Protože hora se nachází na hranici Nepálu a Indie (Sikkimu), ovlivňovala pokusy o výstup politická situace v těchto zemích. Nepál byl cizincům uzavřen do roku 1949. Po vzniku samostatné Indie (1948) byly téměř znemožněny horolezecké expedice ze Sikkimu.

Poprvé se o výstup pokusila mezinárodní expedice JZ stěnou roku 1905. Skončila v 6400m nešťestím, když čtyři Šerpy a jednoho Švýcara zasypala lavina. V roce 1955 zlezla poprvé vrchol Kančendžengy britská expedice. Ta šla klasickou cestou středem JZ stěny přes ledopád Jalung po stopách expedice z roku 1905. Na vrchol vystoupili George Band a Joe Brown.

Manáslu

Manáslu je s 8163 metry osmou nejvyšší horou světa. Nachází se v pohoří Mansiri Himal v oblasti nepálského Himálaje. Název pochází ze sanskrtu a lze jej přeložit jako „*Hora ducha*“. Ze svahu hory stékají do údolí ledovce Manáslu, Pungen a Thulagi. Manáslu je také nejvyšší horou Nepálu.

Manáslu leží v centrálním Nepálu a byla z politických důvodů nepřístupná až do roku 1949. V roce 1950 ji prozkoumal britský cestovatel a horolezec William Tilman, držitel výškového rekordu výstupem na Nandá Déví (7816m) z roku 1936. V letech 1952, 1953 a 1955 se o výstup na Manáslu pokoušeli Japonci. Vrchol Manáslu poprvé zdolali dne 9. května 1956 japonský horolezec Toshio Imanishi a nepálský šerpa Gyalzen Norbu.

Lhotse

Lhotse je čtvrtá nejvyšší hora světa, leží v Himálaji na hranicích Nepálu a Číny (Tibetu), a je spojena s Mount Everestem. Měření ukázalo, že hlavní vrchol má 8 516 metrů nad mořem. Hora je dramatická především od jihu, kam spadá svou obří 3,2kilometrovou stěnou.

Jedná se o nejstrmější stěnu takovéto velikosti na světě. Jižní stěna se stala svědkem mnoha marných pokusů o zlezení a několika tragických událostí. Stěnou prostoupilo velmi málo lezců. Prvovýstup na Lhotse se zdařil 18. května 1956 švýcarské expedici, kterou vedl Albert Eggler. Na vrchol vystoupili Fritz Luchsinger a Ernst Reiss.

Jerzy Kukuczka

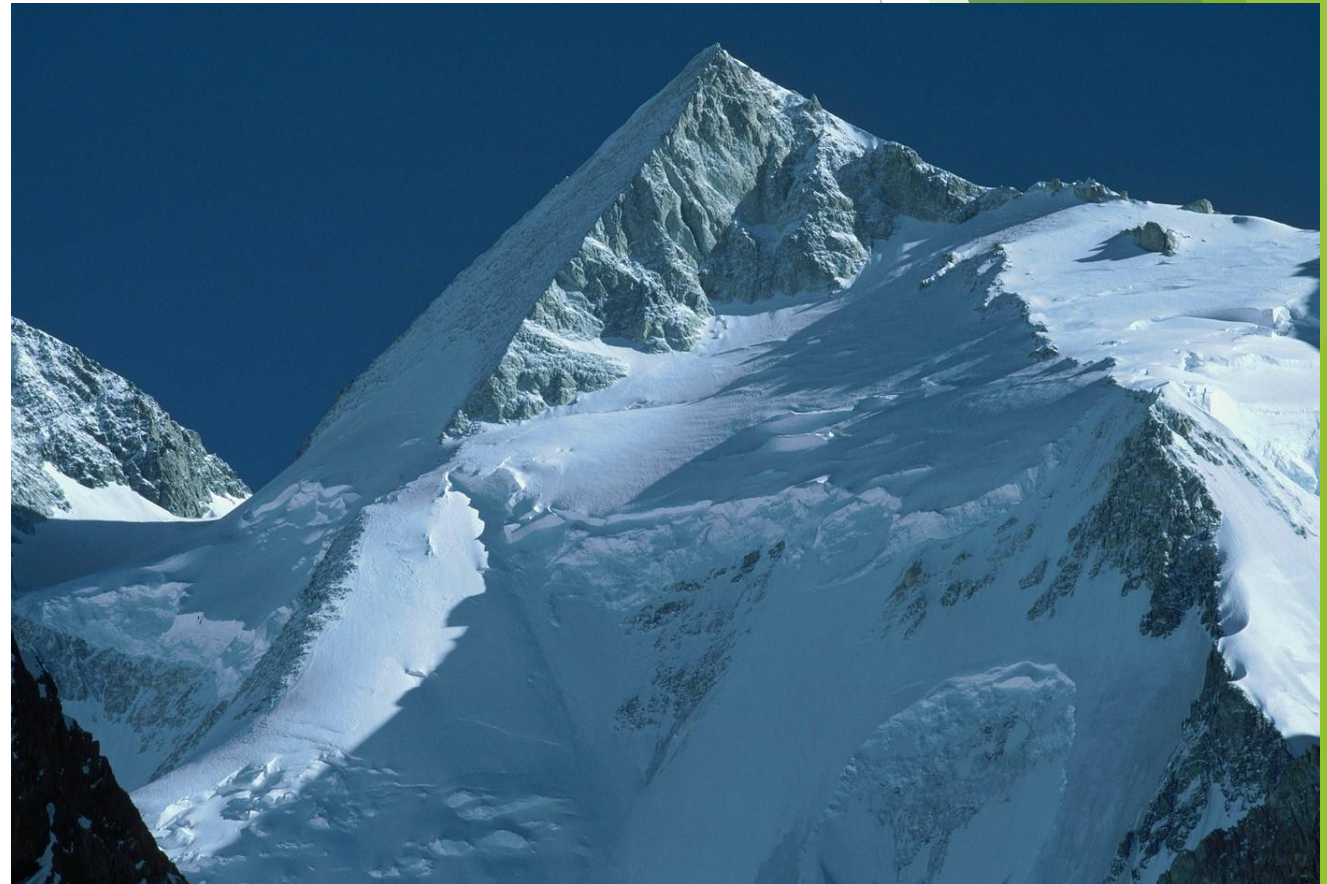
Jerzy Kukuczka (vlevo)

„Jurek“ (24. března 1948, Katowice - 24. října 1989, Lhotse, Nepál) byl známý polský horolezec, který jako druhý člověk zdolal všech 14 osmitisícovek Trvalo mu to pouze 8 let, což je dosud rekord v rychlosti zdolání všech osmitisícových vrcholů. Všechny výstupy s výjimkou výstupu na Mount Everest uskutečnil bez umělého kyslíku. Většinu výstupů uskutečnil v zimě nebo novými cestami a proto bývá mnohdy považován za nejlepšího výškového horolezce 20. století. Také měl mnohem horší vybavení než lezci ze západních zemí (ruční výroba, z druhé ruky). V roce 1988 obdrželi s Reinholdem Messnerem stříbrnou olympijskou medaili v Calgary. Zahynul 24. října 1989 při výstupu na Lhotse jižní stěnou ve výšce asi 8200 m, když nevydrželo lano, které předtím zakoupil v Káthmándú, a on se zřítil do hloubky asi 2 km.

Gašerbrum II

Gašerbrum II je s 8035m třináctá nejvyšší hora světa. Název pochází z místního jazyka balti a znamená *Krásná hora*. Někdy bývá také nazýván K4. Hora je součástí masívu Gašerbrum, který se nachází na hranici mezi Pákistánem a Čínou v pohoří Karákóram (v západní části Himálaje).

Poprvé vrchol této hory zdolali 8. července 1956 Josef Larch, Fritz Moravec a Hans Willenpart - členové rakouské horolezecké expedice. Jejich trasa výstupu je klasickou, tedy nejpoužívanější cestou na vrchol hory. V roce 1975 vystoupily na vrchol klasickou cestou dvě polské horolezkyně - Halina Krüger-Syrokomska a Anna Okopinska (1. samostatný ženský výstup na osmitisícovku).

Broad Peak

Broad Peak je s 8047m dvanáctá nejvyšší hora světa. Je součástí masívu Gašerbrum, který se nachází na hranici mezi Pákistánem a Čínou v pohoří Karákóram. Vrchol je vzdálen asi 8 km od K2.

Hora nejdříve dostala od členů Godwin-Austenovy expedice jméno *K3* jako další v pořadí po naproti stojící K2. První neúspěšný pokus o výstup zkusila německá expedice v roce 1954 v JZ stěně. Poprvé vrchol této hory zdolali 9. června 1957 Fritz Wintersteller, Marcus Schmuck, Kurt Diemberger a Hermann Buhl.

Gašerbrum I

Gašerbrum I je s 8068m jedenáctá nejvyšší hora světa. Anglicky bývá také nazýván Hidden Peak, tedy *Skrytý štít*. První pokus o výstup uskutečnila švýcarská expedice v roce 1934. Dva horolezci vystoupali jižním svahem do výšky 6300m, než byli zastaveni několikadenní sněhovou bouří.

Poprvé vrchol této hory zdolali 5. července 1958 Peter Schoening a Andrew Kauffman - členové americké horolezecké expedice po výstupu jižním úbočím. Raritou je, že v hlubokém sněhu horolezci používali provizorní sněžnice vyrobené z cepínů a dřevěných destiček pořízených z beden na potraviny.

Dhaulágirí

Dhaulágirí („*Bílá hora*“) je s 8167m sedmá nejvyšší hora světa. Leží v Nepálu severozápadně od Pokhary, důležitého regionálního a turistického centra. Na druhé straně hluboké rokle řeky Kali Gandaki leží Annapurna. Většina výstupů na vrchol kopíruje klasickou cestu i když hora již byla vylezena ze všech světových stran. Po objevu hory v r. 1808 západním světem, byla Dhaulágirí považována za nejvyšší horu na světě. To trvalo dlouhých 30 let, kdy byla před Dhaulágirí posunuta Kančendženga. Dhaulágirí byla poprvé zdolána 13. května 1960 členy švýcarsko-rakouské expedice, kterou vedl Max Eiselin, na vrchol hory vystoupili: Kurt Diemberger, Peter Diener, Ernst Forrer, Albin Schelbert, Nyima Dorji a Nawang Dorji.

Šiša Pangma

Šiša Pangma je čtrnáctou nejvyšší horou světa a zároveň nejnižší osmitisícovkou (8027 m, uvádí se též 8013 m). Nachází se v jižní části středního Tibetu asi 120 km západně od masívu Mount Everestu a 11 km od hranic Nepálu.

Šiša Pangma se stala poslední zdolanou osmitisícovkou. Poprvé její vrchol zdolala 2. května 1964 čínská horolezecká expedice ve složení Xǔ Jìng, Zhāng Jùnyán, Wáng Fùzhōu, Wū Zōngyuè, Chén Sān, Soinam Dorjê, Chéng Tiānliàng, Migmar Zhaxi, Dorjê a Yún Dēng. Protože hora leží celá v Tibetu, byla pro cizince nepřístupná až do roku 1980, kdy na její vrchol vystoupili Němci a Rakušané.

Radek Jaroš

Radek Jaroš je český horolezec, který v roce 2006 oznámil svůj cíl: „*Chci zdolat všechny vrcholy, které mají nad osm tisíc metrů.*“

V roce 2002 se dostal jako druhý Čech bez použití kyslíku na vrchol Kančendžengu. V den svých pětáctýřicátých narozenin 29. dubna 2009 vystoupil sólově na Manáslu. V roce 2010 vystoupil během deseti dnů na vrchol Gašerbrum II a Gašerbrum I.

V roce 2011 sólově vystoupil na vrchol Lhotse. Jeho další úspěšný výstup proběhl v roce 2012, kdy vystoupil na vrchol Annapurny. Přes amputace prstů pokračoval v přípravách na výstup na poslední osmitisícovku, která mu ještě odolávala. Na K2 nakonec vystoupil v červenci 2014 a zkompletoval tak pomyslnou „Korunu Himálaje“. Jako patnáctý ve světě a první Čech vystoupil na všech 14 osmitisícovek bez použití umělého kyslíku.

